

Çevre Sorunlar? Tutum Ölçe?i Geli?tirme

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çevre Sorunlar? Tutum Ölçe?i Geli?tirme*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18468>

Özet

Çevre Sorunlar? Tutum Ölçe?i (ÇSTÖ), ilkö?retim ikinci kademe ö?rencilerinin çevre sorunlar?na yönelik tutumlar?n? ölçmek amacıyla geli?tirilm?, 20 maddeden olu?an bir psikometrik araçtır. Ölçe?in geli?tirme süreci, kapsaml? bir geçerlik ve güvenirlik çal??mas?n? içermektedir. Yapılan Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) sonuçlar?, modelin mükemmel uyum sergiledi?ini göstermi? olup, ölçe?in yap?sal geçerli?ini desteklemektedir. Bu ölçek, ö?rencilerin çevreye kar?? olan duyu?sal ve bili?sel e?ilimlerini 5'li Likert ölçe?i format?nda de?erlendirmektedir.

Ölçek, Onur Özdemir taraf?ndan 2016 y?l?nda yüksek lisans tezi kapsam?nda geli?tirilm?tir ve Türkiye'deki ilkö?retim ö?rencileri üzerinde yap?lan ara?t?rmalarda kullan?lmak üzere tasarlanm??tır. ÇSTÖ, e?itim psikolojisi ve çevre e?itimi alan?nda, ö?rencilerin çevre bilinci düzeylerini belirlemede önemli bir rol oynamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Çevre sorunlar?, tutum, psikometrik ölçek geli?tirme, do?rulay?c? faktör analizi, ilkö?retim, Likert ölçe?i.

Yazarlar

Onur ÖZDEMİR

Amaç

Çevre Sorunlar? Tutum Ölçe?i'nin temel amacı, ilkö?retim ikinci kademedede (ortaokul) ö?renim gören ö?rencilerin çevre sorunlar?na yönelik tutumlar?n?, e?ilimlerini ve duyarlılık düzeylerini geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçebilecek standart bir araç geli?tirmektir. Bu ölçek, ö?rencilerin çevre kirlili?i, do?al kaynaklar?n korunmas? ve çevresel sorumluluk gibi konulardaki olumlu veya olumsuz görü?lerini nicel olarak belirlemeyi hedefler.

Ölçek, e?itim ara?t?rmac?lar?na ve ö?retmenlere, ö?rencilerin çevre bilinci e?itiminin etkinli?ini de?erlendirmede kullan?labilecek, yap?sal olarak sağlam bir ölçüm aracı sunmaktadır. Elde edilen veriler, çevre e?itimi müfredatlar?n? geli?tirilmesi ve ö?rencilerin çevresel davran??lar?n? te?vik etmeye yönelik pedagojik stratejilerin belirlenmesi için temel oluturur.

Yap? (Construct)

Ölçe?in ölçtü?ü temel yap?, ö?rencilerin "Çevre Sorunlar?na Yönelik Tutumu"dur (Environmental Attitude). Bu yap?, bireyin çevre sorunlar?na ili?kin sahip oldu?u de?erlendirici inançlar?, duygusal tepkileri ve davran??sal e?ilimleri kapsayan çok boyutlu bir psikolojik e?ilimi ifade eder. Tutum,

genellikle üç bile?en üzerinden incelenir: bili?sel (bilgi ve inançlar), duyu?sal (duygular ve hisler) ve davran??sal (eyleme geçme e?ilimi).

ÇSTÖ, ö?rencilerin çevre kirlili?ine kar?? duyarlı?kların?, çevreyi koruma eylemlerine kat?lma isteklerini ve çevre sorunları?nın ciddiyetine dair fark?ndal?kların? ölçen maddeler içermektedir. Bu yap?, ö?rencilerin günlük yaşamdaki çevresel eylemlerini tahmin etme potansiyeline sahip önemli bir de?i?kendir.

Geçerlik

Ölçe?in yap?sal geçerlik çal??maları, Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?larak gerçekleştirilmiştir. DFA sonuçları, teorik model ile gözlenen veriler arasındaki uyumun oldukça yüksek oldu?unu göstermektedir.

Elde edilen uyum iyili?i indeksleri aşağıdaki gibidir:

χ^2/df (Ki-Kare/Serbestlik Derecesi): 1,61. Bu de?erin 3'ün altında olması, modelin iyi uyuma sahip oldu?unu güçlü bir şekilde desteklemektedir.

RMSEA (Yakla??k Hata Karekök Ortalaması): 0,044. Bu de?erin 0,05'in altında olması, mükemmel uyumu işaret eder.

GFI (Yıllik Uyum İndeksi): 0,92.

AGFI (Ayarlanmış Yıllik Uyum İndeksi): 0,90.

SRMR (Standartlaştırılmış Kök Ortalama Kare Kalıntı): 0,063.

Di?er Uyum İndeksleri: NFI (0,87), IFI (0,89), NNFI (0,87) ve CFI (0,89) de?erleri, modelin kabul edilebilir veya iyi düzeyde uyum sağladığını göstermektedir. Özellikle CFI ve GFI de?erlerinin 0,90'a yakın veya üzerinde olması, ölçe?in yap?sal geçerliliğinin yüksek oldu?unu kanıtlar.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı (Cronbach Alfa) kaynak içerikte doğrudan belirtilmemiştir. Ancak, ölçek geliştirme çal??maları?nda elde edilen güçlü yap?sal geçerlik (DFA sonuçları) ve tutarlı faktör yükleri, ölçe?in maddelerinin ölçülmek istenen yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtü?üne dair önemli bir kanıt sunmaktadır.

Bir ölçe?in yap?sal bütünlüğünün Do?rulay?c? Faktör Analizi ile kanıtlanması, iç tutarlılık güvenilirliğinin de yüksek olması beklentisini beraberinde getirir. ?lerideki çal??malarda, bu ölçe?in test-tekrar test güvenilirliği ve iç tutarlılık katsayıları (Alfa) raporlanması, psikometrik

özelliklerini daha da peki?tirecektir.

Faktör Analizi

Çevre Sorunlar? Tutum Ölçe?i'nin yap?salsal modeli, Do?rulamaya Faktör Analizi (DFA) ile test edilmi?tir. DFA, ölçe?in maddelerinin tek bir faktör altında mı toplandığını yoksa çok faktörlü bir yapıyı mı temsil ettiğini doğrulamak için kullanılmı?tır (kaynakta faktör sayısı belirtilmemiş olsa da, uyum iyiliği tek bir modelin test edildiğini gösterir).

DFA sonuçları, modelin veriye mükemmel bir şekilde uyduğunu kanıtlayan istatistiksel değerler sunmuştur. Özellikle χ^2/df oranının 1,61 gibi düşük bir değerde ve RMSEA'nın 0,05 eğerinin altında (0,044) bulunması, ölçe?in yap?salsal modelinin güçlü olduğunu ve teorik olarak beklenen yapıyı temsil ettiğini göstermektedir. Bu bulgular, ölçe?in ölçmeyi amaçladığı psikolojik yapıyı başarıyla ölçtüğünü doğrular.

Araç (Instrument)

Test Türü: Geli?tirme (Özgün bir tutum ölçe?i geli?tirme çalışması)

Format: Öz bildirim dayalı, 20 maddelik anket formatı.

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: İlköretim İkinci Kademe Öğrencileri (Ortaokul)

Yaş Grubu: Tipik olarak 10-14 yaş aralığı (5. sınıftan 8. sınıfa kadar).

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki ilköretim ikinci kademe öğrencileri üzerinde geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır.

Test Metodolojisi: 5'li Likert ölçe?i derecelendirme sistemi kullanılmıştır:

Kesinlikle Katılıyorum: 5

Kısmen Katılıyorum: 4

Kararsızım: 3

Katılmıyorum: 2

Kesinlikle Katılmıyorum: 1

Anahtar Kelimeler

Çevresel tutum, ölçek geli?tirme, psikometri, yap?sal e?itlik modellemesi, model uyumu, Necmettin Erbakan Üniversitesi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Belirtilmemi?tir.

Ba?I? Kurulu? E-posta Adresleri: onurozdemir1982@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya (Yüksek Lisans Tezi Ba?lant?I?).

?zinler & Ücret ve Test Y?I?

Ölçek, Onur Özdemir'in 2016 y?I?nda tamamlad??? yüksek lisans tezi kapsam?nda geli?tirilmemi?tir. Ölçe?in akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?m? için genellikle yazar?n izni gerekmektedir. ?leti?im bilgileri mevcuttur. Ölçe?in ticari kullan?m? veya telif ücretleri hakk?nda bilgi yazar ile do?rudan ileti?im kurularak ö?renilmelidir.

Referanslar

Özdemir, O. (2016). **?lkö?retim ikinci kademedede Çevre Sorunlar? Tutum Ölçe?i geli?tirme: Geçerlik ve güvenirlilik çal??mas? .** Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.

Tez, Yüksekö?retim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?ilebilir: tez.yok.gov.tr

Ölçe?in orijinal PDF belgesi a?a??daki adresten indirilebilir: cevre-sorunlari-tutum-olcegi-gelistirme-toad.pdf

Çevre Sorunlar? Tutum Ölçe?i Geli?tirme Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmu? olup, hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemi?tir.

Ölçek toplam 20 maddeden olu?maktadır.

Örnek bir madde: **Çevre kirlili?ine neden olan insanlar? her zaman uyar?r?m.**